

DIOGEN[©]

PRO KULTURA MAGAZIN
CULTURE MAGAZINE

Ladislav Babić

Ukazao mi se Bernays

Sinoć mi se ukazao *Freudov* nećak [Edward Bernays](#), rodonačelnik, ili kako se to više voli reći „otac“ propagande, njegovom zaslugom dovedene do stupnja znanosti koja proučava oblike i vrste najlakšeg implementiranja poželjnog ponašanja masa, uvjerenih da su im postupci diktirani isključivo vlastitom, slobodnom voljom. Područjem politike, čak i svjetonazora, u sinergiji sudjeluju u formiranju vašeg [“slobodnog” mišljenja](#) ekonomske i političke elite spregnute s mainstream medijima.

Sad, jeli se on ukazao meni ili ja pokojniku u njegovom nebeskom bivstvovanju (cijela ta nebeska stvar lično mi izgleda prilično pakleno) i nije važno, koliko (bar

za mene) razgovor koji smo vodili. Bez ikakvog pozdrava, što smatram izuzetno nepristojnim, obratio mi se:

- Čujem da si nešto piskarao o meni?

- Piskaram ja pomalo o mnogima ponešto. A tko ste vi, smijem li znati? I kojim povodom tako drsko upadate u moj san, bez pozdrava k tome?

Načas je izgledao smeten mojim riječima, ali se brzo pribrao, predstavio, i čak izvinio što se ušuljao poput lopova koji želi ukrasti ono što je mnogima vrijednije od svega u životu – snove.

- Moraš me razumjeti (i dalje je ostao na [pertuiranju](#) moje malenkosti, što mu i nisam zamjerao), izludilo me tvoje baljezganje o istini, slobodi, manipulaciji i sličnim univerzalijama o kojima pojma nemaš! A posebno si se ostrvio na propagandu kao na nešto najjadnije čime se ljudi bave.

- To su moji stavovi, imam valjda pravo na njih, k tome još u nazivno demokratskom društvu. Zašto to spočitavate - rekao bih, temeljem vašeg predbacivanja – čak mi branite?

- Ništa ja tebi ne branim, samo me smeta navada koja se uobičajila u demokraciji, da se svaka šuš razbacuje svojim, kako ti to kažeš – stavovima, namjesto da ih zadrži za sebe i život svoj usmjeri u skladu s njima. Evo, recimo, tvoje poimanje istine – bog da ti prosti!

- Što s time, po vašem mišljenju, nije u redu? Uostalom, to je samo vaše mišljenje suprotstavljeno momemu. Takoreći, vaša interpretacija. A kakva bi ona, istina, bila?

- Da budem iskren, glede samog značenja istine se slažem s tobom. Sve ljudsko što se poziva na nju nije doli tek interpretacija apsolutne istine, koja – dakako - postoji. Ali, dalje od toga lupetaš bre, da to ni pas s maslom ne može progutati.

- Pa, vi ste cijelu ideju propagande ustvari bazirali na interpretacijama, na relativnim istinama, kako to vole reći oni koji ne priznaju da se radi o pukim tumačenjima.

- Gledaj, sinko – patronizirajućim, kako mi se učinilo, tonom odvrati - Ti cijeli razvoj ljudskog društva zamišljaš kao potragu za tamo nekom istinom, 'ajd' da

kažemo - nekom najvjerojatnijom interpretacijom, i dalje ne mrdaš. Poput stupa soli u koji se pretvorila *Lotova* žena. Jesi li svijestan da takav pristup ne bi razvoj čovječanstva pomakao ni za milimetar?

- Kako to mislite?

- Jednostavno, sve bi ostalo u „*tvojoj*“ glavi, ukoliko – kao prvo – se ne bi širilo iz nje poput vala koji zahvaća pučinu, a i onda bi te ideje ostajale prebivati tek u glavama zahvaćenih. Bilo prihvaćene, ili u koliziji s nekom njihovom drukčijom interpretacijom stvarnosti. Daklem je potrebno propagirati (jeli ti jasno odakle potječe toliko ti mrska riječ propaganda?) ideje, kako ne bi prebivale isključivo u pojedinačnim mozgovima.

- Ali... - htjedoh mu upasti u riječ, što mi nije dozvolio.

- No tu je i jedna bitnija stvar. Ideje koje prebivaju samo u glavama su tek mrtvo slovo na papiru, pa čak ako ih zaista staviš na papir, bez onog najvažnijeg. Njihove praktične provjere! Zar i tvoj veliki uzor *Marx* ne tvrdi da je praksa kriterij istinitosti? Kako bi ljudski rod uopće napredovao u kaosu bezbrojnih interpretacija koje nisu filtrirane po smislenoj relevantnosti, nekim filterom – praksom? Tvrditi da te interesira samo istina *per se* je jadno, da jasnije ne može biti. Čovjek je praktično biće, on živi tako da sve nastoji upotrijebiti u svom proživljavanju, a svoja iskustva u tome prenijeti ne samo inima, već i drugim generacijama. Ne zanima ga neki znanstveni [larpurlartizam](#).

- Nisam ja nikada potcjenjivao, dapače, spominjani kriterij istinitosti. Vi možda sudite po tome što je za mene istina sama po sebi najvažnija u životu, a ne manipulacije njome, čemu uveliko doprinosi i propagandistička praksa koju ste upravi vi digli do razine znanosti, i to do smisla upravljanja ljudskim dušama! Nisu li upravo vaše riječi da je:

“Svjesna i inteligentna manipulacija organiziranih navika i razmišljanja masa važan... element demokratskih društava. Oni koji manipuliraju ovim nevidljivim mehanizmima društva predstavljaju nevidljivu vlast koja je istinska vlada u našoj zemlji”

Takoreći ste „*ozakonili*“ manipulativnu upotrebu, ne istine već njenih najgorih interpretacija zarad očuvanja vlasti i profita, u društvima koja se usuđujete nazivati demokratskima!

- Ja sam samo konstatirao činjenicu. Nećeš valjda mene kriviti za prirodu ljudskog karaktera?
- Dakako da neću, tu ste u pravu, ali da ste trasirali put ka iskorištavanju ljudskih mana i naivnosti tome je neprijeporno tako. Zar ne?
- Ljudska vrsta je, kakva je. Ne možeš je zamijeniti, samo odgajati – to je povijesni put, a kako ništa na svijetu nije besplatno, i to putovanje se plaća. Ja o čovjeku nemam iluzija, odnosno, kako netko reče – *čovjek je samo propali majmun*. Kriviš li možda *Einsteina* i njegovu teoriju za *Hiroshimu* i *Nagasaki*, ili pak ljude koji su je (jednu od djelomičnih interpretacija fizikalnog svijeta) upotrijebili u svrhe o kojima pacifistički fizičar nije ni razmišljao?
- Naravno da ga ne krivim.
- Pa zašto onda kriviš mene za manipulacije ljudima koje ni ne provodim ja, već vi – jedni nad drugima? Ja sam samo izmislio „*toljagu*“, a vi je upotrebljavate po svom nahođenju.
- Nekako mi se čini da muljate. Vaše spominjanje *Einsteina* mi izgleda sasvim neprimjereno u poredbi s vašom biografijom. Niste vi samo predavali na sveučilištima nevinu nauku, već ste itekako učestvovali u savjetovanju brojnih međunarodnih tvrtki (uloga savjetnika *American Tobacco Company* nikako vam ne služi na čast), institucija, političkih dužnosnika i javnih osoba, čak i američkog predsjednika.
- Nisko udaraš, bome! Zar sam morao umrijeti od gladi?
- U svijetu gdje je to sudbina mnogih, zahvaljujući vašem propagandističkom nauku manipulacije s ljudima, da vas dopunim. Uvijek vas se sjetim prigodom naizgled sasvim nevine stvari, kad mi na televiziji filmovi svakih četvrt sata bivaju prekidani propagandnim porukama. I od tvrtki za koje ste radili. Jeste li svjesni koliko to sjecka ljudsku pažnju, te se „*dresiranci*“ više ni ne umiju dulje usredotočiti na neku stvar? Sjećam se vremena kad sam mirno uživao u filmu, lišen merkantilnih poruka vaših vrljih učenika. Lijepo ste od naroda učinili krdo potrošača, koje mirno prihvaća duhovno nasilje nad sobom.

- Ah, vidim da si ti izgubljeni slučaj za realno poimanje stvari. Misliš li kako su me zalud uvrstili među sto najutjecajnijih *Amerikanaca*, da se sada iz mene sprda osoba tvoje kvalitete?

- Teško da vas je među spomenutih sto uvrstio narod. Prije bih rekao da su to učinili vaši učenici, elite zahvalne što ste im pružili osebjuni alat za držanje masa pod kontrolom, i vozikanja u smjerovima koji su im probitačni. Nimalo nisam impresioniran. Nisu li *Hitler* i *Mussolini*, po [izboru magazina Time](#), svrstani među najutjecajnije ljude prošlog vijeka, pa vidite kako su završili. Čak se i mafijaš *Lucky Luciano* našao među njima. Ljudi ne vole biti manipulirani.

- Ha, ha, ha! Ti si paradigma posvemašnjeg naivca. Oni samo ne vole da se to tako naziva, a u stvarnosti lete na obmane kao pčele na med. Ili, muhe na..., znaš već što.

Htjedoh se usprotiviti, ali me pretekao.

- Samo ti snivaj svoje impotentne snove, dok ja duboko penetriram u ljudsku svijest. Nije li ti ova pandemija koja je zahvatila tvoj svijet, otvorila oči u ljudsku prirodu? Ja samo koristim prolaze koje mi je evolucija otvorila, a da ljudi toga ni svijesni nisu. Koristoljublje, gomilanje materijalnih stvari uz prezir materijalističke filozofije, podložnost autoritetima, žeđ za vođom koji će ih uputiti kamo i sami podsvijesno žele, demokracija kao pista za lansiranje samoljublja; ako im moji učenicitu to dozvole, naravno... Prava riznica karakteristika koje samo treba znati koristiti.

Znate kako to obično biva s ukazanjima; nepozvana dođu i bez najave odu, a njihov odlazak inicira vaše buđenje, kao da utvara poručuje da nema više što pričati s vama. Onda se počnete pitati koga vraga sam sanjao nekog *Bernaysa* a ne neku svoju bivšu, pa počnete analizirati što ga je privuklo u vaš san. Naravno, ako ne batalite cijelu stvar, no ja sam tip koji želi prodrijeti do srži svega što djeluje na mene. Pa se prisjetih kako sam nešto prije spavanja pročitao na društvenoj mreži komentar glede nagađanja – inspirirana propagandom upletenih strana - o mirnoj ili krvavoj disoluciji *BiH*. Da sirotinja ne ratujete za ludo-usijane glave, da njoj treba hljeba, a ne rata. Odgovorio sam, otprilike, kako je sirotinja ratovala ne da očuva državu u kojoj nije gladovala, već za države u kojima gladuje. Naravno da mirne disolucije (razlaza) može biti, ali - mirna ili oružana - nije pitanje teorije i zamisli u ljudskim glavama - već pitanje prakse. Propitajte slučajeve *Jugoslavije*, ili *SSSR-a*, ili *Čehoslovačke*. Naravno, pod riječju "*propitajte*" podrazumijeva se da mislite, a

ne da ponavljate mantre koje vam se serviraju. Lično sam za očuvanje *BiH*, ali nije važno što ja mislim, već ono što će praksa pokazati. A da stvari ne stoje najbolje, ne stoje. Idu u pravcu da će sirotinja, moguće, opet ratovati zbog budalaština. Zato i ostaje sirotinja - kako materijalno, tako i u glavi.

Pa da, pomislih, mora da je u tome stvar. Propagande usmjerene na izabrani dio stanovništva ove nesretne države, podsjetile su me na *Bernaysa* i njegovo naslijeđe - manipulaciju ljudima, na svim mogućim „*frontama*“. Od ekonomske propagande, preko filmova, sve do politike ne prezajuće ni od krvoprolića u ostvarenju svojih ciljeva. Kad te pretjerano pogađaju stvari koje individualno ne možeš promijeniti, kad uviđaš beskrajnu sporost kolektivnih mijena i to ne u smjeru opamećenja, već ponavljanja povijesti kao farse, lako ti upadne spomenuta spodoba u san, uz kvarnu realnost kvareći tako i blaženstvo bijega u snove. Ostaje tek konstatacija da je praksa, sinteza svega što se nekim povodom radi (aktivni odnos čovjekov prema zbilji), jedini kriterij istinitosti, bolje rečeno – ponajbolje privremene interpretacije njene, ma od toga baš nitko ništa ne nauči.

16.09.2021.g.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>